

при участието на секретар-протоколиста Десислава Пенкова разгледа в закрито заседание на 16.09.2025 г. конституционно дело №10/2025 г., докладвано от съдия Соня Янкулова.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на произнасяне по допустимост по чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 22.07.2025 г. по искане на 58 народни представители от 51-ото Народно събрание за установяване на противоконституционност на Решение за избиране на заместник-председател на Сметната палата – Силвия Русанова Къдрева, прието от Народното събрание на 16.05.2025 г. (обн. ДВ, бр. 42 от 2025 г.; Решението;) и за обявяване на несъвместимост на Димитър Главчев като председател на Сметната палата поради нарушение на чл. 16, ал. 1, т. 2 от Закона за Сметната палата (ЗСМП).

Според вносителя искането за установяване на противоконституционност на Решението е допустимо и е основателно поради противоречие с „принципа на правовата държава и върховенството на правото, заложи в чл. 4 и чл. 5 от Конституцията“, както и с „принципа на ефективност на контролните органи (чл. 91 във връзка с чл. 4)“. Излага подробно относимите според него към Решението факти, въз основа на които приема за неспазено изискването за професионален опит и квалификация на избраното лице, обосноваващо противоречие на Решението с „чл. 4 и чл. 5 от Конституцията“ и разглежда избора като „намеса, която би могла да компрометира“ независимостта на Сметната палата в нарушение на „чл. 91 във връзка с чл. 4“ от Конституцията. Пзовава се на практика на Съда на Европейския съюз.

Вносителят твърди, че на Народното събрание не са представени доказателства, че Силвия Къдрева притежава изискваните от чл. 16 ЗСМП висше образование с образователно-квалификационна степен „магистър“ и професионален стаж в областта на одита, административното и финансовото право, финансовия контрол, финансите или счетоводството не по-малко от 15 години. Това намира за пряко нарушаващо чл. 16 ЗСМП и международно установените стандарти за заемане на длъжността, което прави оспореното решение незаконно и поради това

–противоконституционно.

Избора на Силвия Къдрева вносителят счита и за създаващ „потенциален риск от институционален конфликт на интереси и опасна взаимозависимост, поради обстоятелството, че Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество – органът, в който Силвия Къдрева е действащ член към момента на избора ѝ на заместник-председател на Сметната палата, е дала положително становище относно правото на Димитър Главчев да заеме длъжността председател на Сметната палата, въпреки наличието на сериозни основания за несъвместимост поради предишната му длъжност на външен министър в собствен служебен кабинет“. Сочи, че „[н]азначаването на Силвия Къдрева, пряко свързано с Димитър Главчев, установява взаимна институционална зависимост“ и „реален, а не само хипотетичен конфликт на интереси поради обстоятелството, че тя има пряк интерес от легитимацията на Главчев“. Намира, че „[н]азначаването на ръководство на Сметната палата, изградено върху взаимна зависимост, обвързаности и прикрити конфликти на интереси, е в противоречие със самата функция на този орган – да бъде външен, обективен и независим контролен субект“, което е нарушение на чл. 91 от Конституцията.

Вносителят твърди, че по отношение на Димитър Главчев е налице несъвместимост за заемане на длъжността председател на Сметната палата поради нарушение на чл. 16, ал. 1, т. 2 ЗСМП. Димитър Главчев е заемал длъжността министър на външните работи в оглавяван от него служебен кабинет, което го прави орган на изпълнителната власт по смисъла на чл. 19, ал. 2 – 4 от Закона за администрацията (ЗА). За този орган не е предвидено изключение в чл. 16, ал. 3 ЗСМП, както това е сторено за назначения за служебен министър-председател по реда на чл. 99, ал. 5 от Конституцията.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, взе предвид следното:

Искането е направено от субект на инициатива по смисъла на чл. 150, ал. 1 от Конституцията – 58 народни представители от 51-ото Народно събрание – и е съобразено с изискванията на чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС и на чл. 18, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС).

Искането, с което Съдът е сезиран, в частта за установяване на

противоконституционност на решението на Народното събрание за избор на заместник-председател на Сметната палата (Силвия Къдрева) е в компетентността на Конституционния съд съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по искане с такъв конкретен предмет, поради което отрицателната процесуална предпоставка по смисъла на чл. 21, ал. 6 ЗКС не е налице.

По изложените съображения Конституционният съд приема, че искането за установяване на противоконституционност на Решението следва да бъде допуснато за разглеждане по същество.

Искането, с което Съдът е сезиран, в частта за установяване на несъвместимост на Димитър Главчев при заемане на публична длъжност – председател на Сметната палата – във връзка със заемането на длъжността министър на външните работи в служебно правителство, е недопустимо, защото Конституционният съд няма компетентност да установява несъвместимост на лица, заемащи длъжността председател на Сметната палата. Правомощие за установяване на несъвместимост Конституционният съд има по отношение на народните представители на основание чл. 72, ал. 2 във връзка с ал. 1, т. 3 от Конституцията и по отношение на конституционните съдии на основание чл. 152 от Конституцията във връзка с чл. 12, ал. 1, т. 12 ЗКС. Правомощието за установяване на несъвместимост на лице, заемащо публичната длъжност председател на Сметната палата, законодателят е възложил на Комисията за противодействие на корупцията – чл. 13, ал. 1, т. 8 ЗПК.

Публично известно е Решение №РН-КПК-1024-25-007 от 17.03.2025 г. на Комисията за противодействие на корупцията, с което, въз основа на проверка на сигнал за несъвместимост на Димитър Главчев като председател на Сметната палата поради заеманата от него длъжност на министър на външните работи в правителство, на което той е министър-председател, назначен на основание чл. 99, ал. 5 от Конституцията, не е установена твърдяната несъвместимост. Актовете на Комисията за противодействие на корупцията не подлежат на контрол за конституционносъобразност от Конституционния съд.

Създадената от законодателя законова уредба на хипотезата за назначаване на председателя на Сметната палата за „служебен министър-председател“ на основание чл. 99, ал. 5 от Конституцията предвижда, че с това назначаване лицата „прекъсват

пълномощията си само за периода, в който са назначени, като след освобождаването им продължават мандата, за който са избрани“. Нарочен акт на Народното събрание за това изчерпване на „прекъсването“ и „за продължаване на мандата“ законодателят не е предвидил да приема, поради което няма акт на Народното събрание, който би могъл да бъде предмет на проверка за конституционосъобразност във връзка с твърдяната несъвместимост при „продължаване на мандата“ на Димитър Главчев като председател на Сметната палата.

Поради изложеното искането в частта за установяване на несъвместимост на Димитър Главчев при заемане на публичната длъжност председател на Сметната палата във връзка със заеманата от него в периода 22.04.2024 г. – 26.08.2024 г. длъжност на министър на външните работи (орган по смисъла на чл. 19, ал. 2, т. 4 ЗА) като недопустимо следва да бъде отклонено.

На основание чл. 20а, ал. 1 ПОДКС като заинтересувани институции следва да се конституират Народното събрание и Министерският съвет.

Като заинтересувана страна по делото следва да се конституира Силвия Русанова Къдрева.

Заинтересуваните институции и заинтересуваната страна могат да представят становище в тридесетдневен срок от съобщаването.

На основание чл. 20 ЗКС и с оглед на доводите на вносителя, Съдът намира за необходимо да изиска от Народното събрание цялата документация по избора на Силвия Русанова Къдрева за заместник-председател на Сметната палата, проведен на 16.05.2025 г.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 13 и 19, ал. 1 ЗКС, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

ДОПУСКА за разглеждане по същество искането на 58 народни представители от 51-ото Народно събрание за установяване на противоконституционност

на Решение за избиране на заместник-председател на Сметната палата – Силвия Русанова Къдрева, прието от Народното събрание на 16.05.2025 г. (обн. ДВ, бр. 42 от 2025 г.).

искането за установяване на несъвместимост на Димитър Главчев при заемане на публичната длъжност председател на Сметната палата и прекратява производството в тази част.

ОТКЛОНЯВА

Конституира като заинтересувани институции Народното събрание и Министерския съвет.

Конституира като заинтересувана страна Силвия Русанова Къдрева.

На заинтересуваните институции и на заинтересуваната страна да се изпрати препис от искането и определението, като им предоставя тридесетдневен срок от датата на уведомяването за представяне на становище.

Народното събрание да представи документацията по избора на Силвия Русанова Къдрева за заместник-председател на Сметната палата, проведен на 16.05.2025 г.

Препис от определението да се изпрати на вносителя, който в тридесетдневен срок от уведомяването може да представи допълнителни съображения.